

SOLANACEÆ. *Solanum Dulcamara*. *Solanum nigrum*. *Physalis Francheti* Masters (sierplant).

SCROPHULARIACEÆ. *Verbascum thapsivorme*. *Scrophularia nodosa*. *Linaria vulgaris*. *Digitalis purpurea* (sierplant). *Veronica longifolia*. *Veronica Anagallis-aquatica*. *Veronica Beccabunga*. *Veronica Chamædrys*. *Veronica serpyllifolia*. *Rhinantus glaber*.

LABIATÆ. *Mentha rotundifolia*. *Mentha viridis-aquatica*. *Lycopus europæus*. *Glechoma hederacea*. *Lamium purpureum*. *Lamium album*. *Stachys palustris*. *Ballota nigra*.

PLANTAGINACEÆ. *Plantago lanceolata*. *Plantago major*.

CAMPANULACEÆ. *Campanula Trachelium*. *Campanula rapunculoides*.

CUCURBITACEÆ. *Bryonia dioica*.

RUBIACEÆ. *Galium Aparine*. *Galium Molugo*.

CAPRIFOLIACEÆ. *Lonicera Periclymenum*.

DIPSACACEÆ. *Dipsacus silvester*.

COMPOSITÆ. *Eupatorium cannabinum*. *Tussilago Farfara*. *Aster Tripolium*. *Aster ericoides* (sierplant). *Bellis perennis*. *Erigeron canadensis*. *Solidago canadensis* (sierplant). *Inula helenium* (sierplant). *Pulicaria dysenterica*. *Ambrosia artemisiifolia*. *Galinsoga parviflora*. *Bidens tripartitus*.

Helianthus strumosus. *Rudbeckia laciniata* (sierplant). *Artemisia Dracunculus* (keukenkruid). *Artemisia vulgaris*. *Matricaria discoidea*. *Chrysanthemum Parthenium*. *Chrysanthemum vulgare*. *Chrysanthemum Leucanthemum*. *Senecio vulgare*. *Senecio viscosus*. *Senecio Jacobaea*. *Echinops Ritro* (sierplant). *Cirsium arvense*. *Cirsium vulgare*. *Carduus crispus*. *Onopordon Acanthium*. *Arctium minus*. *Centaurea Jacea*. *Lampsana communis*. *Leontodon nudicaulis*. *Leontodon autumnalis*. *Picris hieracioides*. *Tragopogon pratensis*. *Hypochoris radicata*. *Taraxacum officinale*. *Lactua virosa*. *Sonchus oleracea*. *Sonchus asper*. *Sonchus arvensis*. *Crepis biennis*. *Crepis capillaris*. *Hieracium umbellatum*.

Paarde"bloem"

Foto: P. den Houter

Vogels rondom Vollenhove

door Bauke van der Veen, Leeuwarden.

Reeds bij een oppervlakkige beschouwing doet het landschap denken aan dat van Wieringen; immers ook hier nieuw — aan de zee herwonnen — land met als contrast keileem, herinnering aan de IJstijd. Ook het golvend karakter en het vinden van zwerfkeien wijzen hierop. Tengevolge van het bezwijken van de schoorwal werden in het Holoceen grote stukken veen weggeslagen door de kracht van zee en wind. In N.W. Overijsel bleef dit landschap grotendeels gespaard, doordat het Land van Vollenhove het tegen deze natuurkrachten beschermde. Waar het water toch doordrong ontstonden plassen en meren, waar zich een interessante flora en fauna ontwikkelde. We willen het verdere verloop hier niet nagaan, maar verwijzen naar een artikel van B. van Aalderen (2).

Gedurende de Pinksterdagen 1955 hield de Vogelwerkgroep van de K.N.V.V. en N.J.N. een vogelkamp op het landgoed „De Oldenhof” onder Vollenhove. Voorzover we konden nagaan is over de avifauna rondom Vollenhove in dit tijdschrift vrijwel niets gepubliceerd. In het N.W. Overijsel-nummer geeft

Rinke Tolman (4) enige aantekeningen betreffende de vogelrijkdom van dit deel van deze provincie, maar noemt direct geen vogels uit de omgeving van Vollenhove. Weliswaar zijn drie dagen te kort om een intensief onderzoek naar de verspreiding van vogels rondom deze stad te kunnen instellen; daarom volgen hier slechts enkele indrukken.

Om te beginnen het landgoed zelf. Dit met hoge bomen begroeide terrein — waaronder beuken, iepen, linden en voorts naaldhout — is een rijk gebied voor zangvogels, zoals grasmus, braamsluiper, tuinfluiter, tjiftjaf, fitis, spotvogel. Van de uilen werden rans- en bosuil waargenomen, terwijl de roofvogels vertegenwoordigd waren door de toren- en boomvalk. Tegen de avond en ook de tweede Pinksterdag waren er veel libellen in de lucht met als gevolg dat een achttal boomvalkjes druk bezig was met het vangen van deze insecten. Andere vogels, welke werden gesignaleerd, zijn gierzwaluw, boerenzwaluw, groene specht (door schrijver alleen gehoord), grote lijster, merel, koolmees, terwijl wielewaal, witte kwikstaart en de roekenkolonie niet vergeten mogen worden. Naast deze vogels willen we nog noemen de hout-, tortel- en holenduif en een overvliegende ooievaar.

De overige tijd van het kamp hebben we ons bezig gehouden met het waarnemen van vogels op en rondom het Zwarte Meer. Allereerst enige aantekeningen betreffende het ontstaan van dit gebied. Tengevolge van werkzaamheden bij de Noordoostpolder ontstond tussen deze polder en het land van Kadoelen tot Ramspol een grote watervlakte, het Zwarte Meer genaamd. Mede in verband met waterlozing groef men een nieuwe riviermonding dwars door de Kattenwaard in Noordwestelijke richting. In deze periode is de baggerspecie uit de kanalen de grondslag geweest voor het zg. Vogeleiland. Dit gebied, vooral van betekenis als reservaat voor het pleisterende en doortrekkende waterwild, is na de wereldoorlog als reservaat verklaard en staat onder toezicht van Staatsbosbeheer. Dank zij de medewerking van deze dienst zijn enkele deelnemers — waaronder schrijver — in de gelegenheid geweest om samen met de bewaker, de heer A. Timmermans, een bezoek te brengen aan het Vogeleiland. Onderweg werden zwarte sterns, kuifeenden, futen, slobende waargenomen en overvliegende aalscholvers. Deze waren zeer zeker afkomstig uit de kolonie in de eendenkooi, gelegen ten Zuiden van Belterwijde onder Wanneperveen. Op het eiland aangekomen hoorden we koekoek, fitis, bosfazant, grote karekiet en bosrietzangers. Van de eendachtigen merkten we nog op: krakeend en pijlstaart. Na veel zoeken hoorden we een baardmannetje, even later nog één. Met de prisma waren deze rietbewoners goed te bekijken. Op de terugweg noteerden we: bruine kiekendief, visdiefje, meerkoet en kapmeeuw. Voorts werden de eerste Kieviten trekkend in Westelijke richting opgemerkt.

Van de waargenomen vogels, tijdens een excursie langs het Zwarte Meer tot de Voorst van Vollenhove willen we nog vermelden: oeverzwaluw, spotvogel, tjiftjaf, bosrietzanger, geelgors, rietzanger en grote karekiet. Verder waren er opvallend veel kneutjes. Uit het hakhout, grotendeels bestaande uit meidoorns, vlogen twee grauwe klauwiers op — een mannetje en een wijfje.

Helaas wordt een groot gedeelte van N.W.-Overijssel bedreigd door ruilverkaveling. Weliswaar is dit in bepaalde gevallen onvermijdelijk, maar wij stemmen toch van harte in met hetgeen B. van Aalderen ²⁾ schrijft naar aanleiding van dit probleem: „N.W.-Overijssel, dat uit landschappelijk

en wetenschappelijk oogpunt zo'n uniek gebied is, moet zoveel mogelijk behouden blijven. Hier staan meer dan nationale belangen op het spel".

Litteratuur:

1. Aalderen, B. van, Vogels van het Kampereiland, *Amoeba*, 29ste jaargang, no. 1-2 (1953) blz. 4-7.
2. Idem, Ruilverkavelingsproblemen in N.W.-Overijsel, Mededelingen der Nat. besch. commissie van de N.J.N., 11e jaargang, no. 3 (1954), blz. 4-6.
3. Kate, dr G. C. B. ten, Over de jongste uitbreiding van de broedvogellijst van het Kamper-eiland (1947), *Overijsel*, blz. 62-70.
4. Tolman, R., De avifauna van Overijsel's kop, *Natura*, 58e jaargang, no. 4 (1939), blz. 70-74.
5. Speciaal nummer *Natura*, N.W.-Overijsel (1939), 58e jaargang, no. 4. Hierin bijdragen o.a. van R. Tolman, J. Drijver, G. A. Brouwer, Ir W. P. C. Knuttel en A. J. de Boer.
6. Van der Veen, Bauke, Vogelrijkdom rondom Vollenhove, (1954), *Wilster*, 11e jaargang, no. 5, blz. 3-8 (stencil).

Grote uitbreiding van de Koereiger in de gehele wereld

door C. Sipkes

Onze lezers kennen de koereiger van de films van Jan Strijbos, gemaakt in Spanje, een kleine, witte, reigerachtige vogel, die altijd bij en op runderen zit, zelfs op rijpaarden, om er insecten weg te pikken.

En veel van onze lezers kennen ook Dr R. T. Peterson, een Amerikaans ornitholoog, die in het augustus-no. van *the National Geographic Magazine* beschrijft hoe deze vogel van de oude wereld zich nu ook in Amerika uitbreidt.

We horen niets dan achteruitgang en verdwijning van soorten, zodat het verheugend is, als er ook eens sprake is van vooruitgang.

Koereigers

Foto: J. P. Strijbos